

Hvad sker der i kirken

PRÆDIKANTLISTEN

Alle gudstjenester begynder kl. 10.30,
medmindre andet er angivet.

JUNI

Søndag den 23.
Søndag den 30.

*Anna Vind
Mikkel Wold*

JULI

Søndag den 7.
Søndag den 14.
Søndag den 21.
Søndag den 28.

*Mikkel Wold
Bjarne Lenau Henriksen
Bjarne Lenau Henriksen
Claus Harms*

AUGUST

Søndag den 4.
Søndag den 11.
Søndag den 18.

*Bjarne Lenau Henriksen
Mikkel Wold
Peter Skov-Jakobsen/
Mikkel Wold*

*Festgudstjeneste, kirkens 125 års fødselsdag
Søndag den 25.*

Mikkel Wold

SEPTEMBER

Søndag den 1.
Søndag den 8.
Søndag den 15.
Søndag den 22.
Søndag den 29

*Mikkel Wold
Mikkel Wold
Claus Harms
Mikkel Wold
Bjarne Lenau Henriksen*

OKTOBER

Søndag den 6.
Søndag den 13.
Søndag den 20.
Søndag den 27.

*Mikkel Wold
Bjarne Lenau Henriksen
Susanne Freddin Skovhus
Mikkel Wold*

SOMMERKONCERTER

TIRSDAG DEN 6. AUGUST KL. 20.00
“Ekkoer fra middelalderens Europa”
Koncerten finder sted i kirkens sakristi

TIRSDAG DEN 13. AUGUST KL. 20.00
Jubilæumskoncert Leif Kayser

TIRSDAG DEN 20. AUGUST KL. 20.00
Jubilæumskoncert Leif Kayser

Alle sommerkoncerter gratis adgang.

KIRKEKAFFE

Enhver er velkommen til sammenkomst efter guds-
tjenesten den første og tredje søndag i hver måned.
Her er der mulighed for at drikke en kop kaffe og
te med de andre kirkegængere.

Kirkebladet redigeres af præsten · Layout, illustrationer og foto: www.lindbjerggrafik.dk · Tryk: Degn Grafisk

Nyt fra
FREDERIKS KIRKE

JUNI– OKTOBER 2019

ADRESSER OG TRÆFFETIDER

FREDERIKS KIRKE, Marmorkirken
Frederiksgade 4, 1265 København K
Kirken er åben mandag-torsdag samt
lørdag 10-17, fredag og søndag 12-17
HJEMMESIDE: marmorkirken.dk

PRÆST
Sognepræst Mikkel Wold

Mikkel Wold træffes telefonisk mandag,
torsdag og fredag mellem 8 og 9 samt
torsdag tillige mellem 17.30 til 18.15
på 33 15 37 63 for aftaler om kirkelige
handling og samtaler.
Mail: mikkel-wold@marmorkirken.dk
Privat 33 12 00 12

Ulønnet hjælpepræst: Anna Vind

KORDEGNEKONTORET
(fælles kontor for Garnison, Kastel
og Marmorkirken)
Sct. Annæ Plads 4, 1250 København K
Kordegnekontoret er åbent ma-to 9-13,
to tillige 16-18, fre 9-12. Tlf. 33 91 27 06
KORDEGN: Sahra Louise Lindeberg,
sll@km.dk.
KORDEGN: Kim Kornig Frisenette,
kfr@km.dk

ORGANIST:
Jens Kaas træffes alle hverdage 8-9
på tlf. 26 29 18 83

KIRKETJENERE:
Aleksandar Hajder (ledende kirketjener)
Niels Almar
Anna Jørgensen (deltid)
Træffetid i kirken ma-to mellem 11 og
12 på 33 15 01 44

MENIGHEDSRÅDETS FORMAND:
Viggo Nørgaard Nielsen
viggon1@hotmail.com

KIRKEBLADET
redigeres af sognepræst Mikkel Wold

FORSIDEFOTO
er fra udstillingen Cherish, hvor
kunstneren Veronica Hodges' værk
med 15.000 kirscheblomster i papir
hang ned fra kirkens kuppel.

INDHOLD

Side 2 Nyt i noter

Side 3-4 Hvad gør man?

Side 5 Korn

Side 6 Græsblomster

Side 7 Kirken fylder 125 år

Side 8 Hvad sker der i kirken

Nyt i noter

KIRKENS

højttalersystem er blevet udskiftet.
Det var ikke længere muligt at skaffe
reservedele til det gamle anlæg
fra begyndelsen af 1990'erne, og
dermed var det en risikabel affære
at fortsætte som hidtil. Menigheds-
rådet besluttede at indkøbe et nyt
anlæg med to godt fire meter høje
højttalere, som nu er monteret i
kirken på en måde, så de er så lidt
synlige som muligt. Vi arbejder
fortsat på at justere anlægget, så det
virker, som det skal, men på det se-
neste er vi kommet langt frem mod
målet, synes vi. Input er dog fortsat
meget velkomne, så fortæl os om
jeres indtryk.

Samtidigt med monteringen af det
nye lydanlæg indledtes arbejdet med
at nedtage det gamle anlæg, ikke
mindst de mange bækhøjttalere,
hvor vi sørger for, at de huller, de
gamle højttalere efterlader, bliver re-
pareret fint. Dette arbejde kommer
til at pågå i en del måneder.

YDERDØRENE

i kirken har længe trængt til maling.
Planen var oprindeligt at udføre ar-
bejdet i efteråret eller senest foråret,
men metroens forsinkelse betyder,
at der fortsat arbejdes med at skære
fliser til på området, hvilket betyder
alt for meget sten-støv i luften til at
dørene kan males. Så vi må sandsyn-
ligvis vente nogle måneder endnu,
får det lykkes.

STUDIEKREDSENE

ved kirken er åbne for alle interes-
serede. For øjeblikket har vi tre
studiekredse, en med almene

eksistentielle, teologiske og kirkelige
temaer, her kan man kontakte Anne
Grethe Rasmussen om evt. ledige
pladser (agstaunras@hotmail.com),
den anden studiekreds Kierkegaard
med læsning af Kierkegaards tekster
ledes af Hans Jørgen Fenger, og
Fenger står ligeledes for en kreds
der i efteråret vil beskæftige sig med
forholdet mellem Grundtvig og
John Wesley ud fra læsning af Jørgen
Thaarups bog om emnet, se også
foredraget den 26.9. Hans Jørgen
Fenger træffes på hfenger34@hot-
mail.com eller 3976 3101.

125 ÅR

fylder kirken den 19. august, og det
fejrer vi med en festgudstjeneste den
søndag, der ligger nærmest selve
dagen, dvs. den 18. august. Køben-
havns biskop Peter Skov-Jakobsen
prædiker, og vi håber at se mange
den dag. Velkommen skal I være!
I forbindelse med jubilæet er der
dels en festfrokost (her er billetterne
desværre udsolgt, men man kan
skrive sig på en venteliste hos kor-
degneren), dels en række festforedrag,
se nærmere inde i bladet, og et par
festskrifter, som vil kunne købes.

KIRKEHØJSKOLEN,

som vi annoncerede i sidste num-
mer, kunne ikke gennemføres, vi var
for få tilmeldte (knap 20, det er for
lidt til en uges højskolekursus). Nu
prøver vi til vinter at gøre det på en
lidt anden måde ved nogle lørdags-
møder, så ser vi, om det giver mere
tilslutning end en uges kursus. Plan-
lægning pågår, møderne annonce-
res i næste nummer af kirkebladet.

Hvad gør man?

OM VORES MÅDE AT OMGÅ HINANDEN PÅ I SORGEN

Nogle gange sker det, at man ved bisættelser, ikke
bare ved Marmorkirken, men sådan helt
generelt, kan se en manglende hensyntagen, som de
senere år er blevet ret mainstream i det københavnske.
Et fænomen, jeg véd,
andre præster og
mange bedemænd
kan tale med om. Et
underligt hul i dan-
nelsen, en "jeg-er-sgu-
da-ligeglad"-holdning
eller bare en form for
dumhed eller mangel
på bevidsthed om,
at de andre påvirkes
af den måde, den
enkelte optræder på.

Som nu for nogle
måneder siden
ved en bisættelse.
Selv om rustvognen
med kisten lige knap
nok var færdig med
at svinge væk fra
kirken, kørte en bilist
utålmodigt ind bag
rustvognen, ind på
pladsen ved kirken,
tog et flot herresving
hen foran de pårø-
rende, som stod og
prøvede at få et sidste
glimt af kisten med
deres kære, stillede bilen på en parkeringsplads og gik
forbi hele flokken. Flot stil.

Der er selvfølgelig undtagelser, som forleden, hvor
et begravelsesfølge fulgte deres elskede ved at
gå efter rustvognen med kisten hen til kirkegården.
Pludselig kom en ung afrikansk mand ud fra en port,

han så følget, og berørt af synet tog han sin ene hånd
op til hjertet og lod hånden være der. Det var kærligt
og medfølelse, og det gjorde godt at se.

En undersøgelse
fra firmaet Epi-
nion i 2012 viste,
at hver tredje danske
føler sig uhøfligt
behandlet mindst
én gang om ugen,
hver tiende svarer,
at det sker for dem
hver dag. Samtidig
viste undersøgelsen,
at 84% af danskerne
mente, at det har
"stor" eller "meget
stor" betydning, at
deres medmenne-
sker er høflige. Den
sociale kontakt er
ikke ligegyldig. Høf-
lighed er måske et lidt
uheldigt ord i denne
her sammenhæng,
for det er jo mere end
det, vi mener, når vi
taler om de her ting.
Det handler mere om
en hensyntagen, en
agtelse for de andre,
en ikke-ligegyldig om-
gang med de andre.

Nævnlig når man er i en stor sorg, er man sensitiv
og følsom og derfor i højere grad end ellers
afhængig af en hensyntagen. Det var der en debat om
for nylig i pressen. Blandt andre beskrev Anna Louise
Bak sine oplevelser i forbindelse med sin mors død
og hvordan hun oplevede omgivelsernes manglende

empati og forståelse for hendes situation. Hendes oplevelser stilles i relief af en udtalelse af Preben Engelbrekt, leder af Det Nationale Sorgcenter. Han sagde sidste år, at “død og sorg er mere tabuiseret nu end nogensinde”. Et nyt studie fra Aarhus Universitet blandt mere end 3000 sorgramte viser, at sørgende som regel får god støtte fra de nærmeste pårørende, mens den mere perifere omgangskreds har vanskeligt ved at finde en attitude. Det er tilsyneladende ikke helt nemt for os i et af verdens lykkeligste lande at praktisere deltagelse og medfølelse. Deltagelse indebærer, at den anden ikke skal bære sorgen alene, men at der er nogen, der gerne vil tage del i den. Med-følelse betyder, at man føler med den anden og viser det. Det fjerner ikke sorgen, men det gør, at man som sørgende ikke føler sig alene, og det er som sagt en ganske væsentlig hjælp.

Man kunne i den forbindelse spørge, hvad det er for en lykke, vi er omgivet af i dette statistisk set meget lykkelige land? Hvis vores lykkeopfattelse bliver til en følelse frem for et dybereliggende meningsbærende grundlag – og det mener jeg er en del af den vestlige lykkeopfattelse, som den ser ud i dag, hvilket bl.a. den tyske filosof Wilhelm Schmid har påvist – bliver lykken en skrøbelig størrelse. Den vakler, når noget ulykkeligt kommer inden for synsfeltet. Så undgår man den ulykkelige, som så ikke blot erfarer sin sorg, men også sin isolation, fordi den lykkelige dansker så nødig vil ud af sin komfortzone. Så går man hellere over på den anden side af gaden eller svarer afstumpet og arrogant. Den danske lykke er ikke nødvendigvis let at være i for de sorgramte.

Som det fremgår, er der grund til at overveje vores måde at gebærde os på, når vi er i det fælles rum. I dag er det som om formløsheden er blevet den nye omgangsform. De lidt ældre af os husker opgøret med formerne fra 1970'erne. Og dengang trængte tingene også til at blive justeret, fordi formerne – i nogle kredse i al fald - var blevet til indhold frem for en ramme omkring indholdet. Der var ikke meget plads til opfindsomhed og anderledes måder at være på. Konformiteten var blevet for dominerende.

Men det morsomme er bare, at opgøret med formerne medførte, at formerne stadig var i centrum, nu bare med omvendt fortegn. Man skulle endelig ikke give hånd, sige godmorgen eller andet småborgerligt. Igen var det de svage eller udsatte, der betalte prisen for denne noget naive tilgang til former. Folk stod ikke længere stille et par sekunder, når der kom en rustvogn forbi, og havde de en hat eller kasket på, kunne de ikke drømme om at tage den af.

Så hvad gør vi ved det? Hvad siger vi og hvad gør vi, når nogle af os rammes af sorgen? En af løsningserne er, at vi dropper mageligheden og udtrykker vores medfølelse. Det er ikke så vigtigt, om man lige får sagt det rette. Det er viljen og engagementet, der er afgørende.

Og lad nu endelig være med at lege terapeut, det skaber afstand og virker forstillelende. Det er fint, hvis man kan mærke, at f.eks. præsten har prøvet at tale med en sørgende før og har en særlig tilgang, men hvis man står med sine venner eller naboer, skal de gerne lade være med pludselig at spille en særlig behandler-rolle. Fænomenet er beklageligvis ganske udbredt. Så vær dig selv og vis din medfølelse oprigtigt og uden forstillelse. ”Det gør mig virkelig ondt at høre” er ikke nogen vanskelig sætning at sige. Det gør den anden godt at vide, at du gerne vil hjælpe, om også du ikke lige ved hvordan. Ord som kondolere er det de færreste, der bruger endsige forstår, men medfølelse kan man godt udtrykke med andre ord. At skrive et brev eller en mail til den sorgramte er langt bedre end den gængse ”ring endelig, hvis jeg kan gøre noget”, for den sørgende ringer ikke. Vær ikke ydmygende eller staklende over for den anden, nedladende medlidenhed er ikke til at holde ud. Vis den variant af næstekærligheden som den ægte medfølelse er. Til syvende og sidst er det hele jo et spørgsmål om kærlighed.

Mikkel Wold

Korn

Evangeliet er ikke vores vilkår – det er på trods af vilkårene. Det er at høre nyt fra fængsel og død. Og det nye er ikke en idé, et begreb eller en drøm, men et menn“eske.”

Johannes Møllehave

“..vi må ikke gå i stå, så at vi mene, at vi har hørt [Guds røst]; det nytter ikke at have hørt, men at høre; thi kun dette at høre og altid høre Herren fører til at følge.”

Otto Møller, dansk teolog.

“Overfladisk filosofi leder menneskeånden mod ateisme, dyb filosofi fører den til religion.”

Francis Bacon, engelsk filosof

“Kærlighed kan ikke bevises. Hverken ord, kærtegn eller forsikringer beviser noget. Tvivler man, kan alle ydre kendetegn bortforklares. De kan alle være falske. Kun troen véd, om de er det. Deraf følger ikke at troen er usikker. Dens sikkerhed er blot af en anden art end den, der skyldes beviser”

Knud Hansen, tidl. forstander for Askov højskole

“Det er bedre at tie stille og være noget, end at bruge ord og ikke være noget. Det er godt at under-vise, hvis man også gør det, man siger.”

Ignatius' brev til menigheden i Efesus, ca. år 100.

“Når man sidder i S-toget, i bussen eller i bilen, når telefonen er tavs et øjeblik, da skulle vi engang prøve at lade være med at række ud efter avisen eller det nærmeste stykke papir. Vi burde i stedet prøve at trække vejret dybt og sige: ”Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som i begyndelsen, så også nu og altid og i al evighed”

Helmut Thielicke, tysk teolog

“Hvor ringe dit liv end er, så mød det og lev det; sky det ikke og kald det ikke ved hårde ord! Det er ikke så slet som du tror. Det tager sig fattigst ud, når du er rigest. Dadleren vil finde noget at dadle også i Paradis.”

Pascal

“Hverken videnskabelig eller historisk sandhed kan altså bekræfte eller benægte trossandhed, lige så lidt som trossandhed kan bekræfte eller benægte videnskabelig eller historisk sandhed.”

Paul Tillich, tysk/amerikansk teolog

“Tanken om, at jeg kan dø mere end én gang, er uforenelig med kristendom. Ligeledes er det uforeneligt med kristendom at forestille sig, at min menneskelige identitet er uafhængig af det legeme, jeg har. Helt og aldeles uforenelig med kristendom er tanken, at jeg slet ingen identitet har, og at mit “jeg” er en illusion.”

Hans Martensen, katolsk biskop

“Bed uden ophør også for andre mennesker, for der er håb for dem om omvendelse, så de kan nå til Gud. Giv dem derfor i det mindste ved jeres gerninger lejlighed til at gå i lære hos jer. Vær milde over for deres hidsighed; vær beskedne over for deres praleri; sæt jeres bønner ind over for deres bespottelser; vær faste i troen over for deres vildfarelser.”

Ignatius' brev til menigheden i Efesus, ca. år 100.

“Når man lader som om man tror, at livet vil vare evigt, bedrager man sig selv for en af øjeblikkets skønneste egenskaber, nemlig den at det er enestående og aldrig kommer tilbage. Tænk døden bort, og der går inflation i dage og år.”

Olov Hartmann, svensk teolog

“Vær ikke en, der rækker hånden frem, når der fås noget, men trækker den til sig, når der skal gives.”

Didaké, “De tolv apostles lære”, ca. år 100.

“Som biskop i kirken har jeg det som min embedspligt to gange om dagen at holde bøn. For mig er det vigtigste - kærnepunktet i vores liv - det åndelige, mødet med Gud i bøn, i gudstjeneste, i eftertanke.”

Desmond Tutu, sydafrikansk biskop

Græsblomster

OM ÆREN OG YDMYGHEDEN

Der var engang én, der gjorde opmærksom på, at et afrikansk sprog har et bemærkelsesværdigt ord for begrebet ære. Ordet er græs-blomst. Det ligger der ikke så lidt visdom i. Græs-blomst – det vil sige noget, som kommer frem og som ser smukt ud - men som også forgår og visner på kort tid. Den, der plukker ære, står ikke med noget, der varer ved, men som forgår.

I værket Den Lange Rejse skildrer Johannes V Jensen Cimbrernes ærekære fremfærd. Et sted skriver han: “Så kostbar var æren, som dog, når alt kom til alt, kun beroede på en svaghed for, hvad andre syntes.”

Æren kan således nemt blive til svagheden for de andres holdning. Over for denne verdens optagethed af æren stiller Jesus Gudsriget. Han bringer det til enhver, også til dem, der på en ene eller den anden måde har gjort sig afhængige af det indhold, der ligger i begrebet ære. Og til dem siges, at den, der ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes. For i Guds rige går det omvendt af denne verden. Her i verden - der gælder det som regel, at den, der ophøjer sig selv og peger på sig selv og fremhæver sig selv også får godt med fremgang. Det siger al erfaring. Nogle perioder har godt blik for, at de, der peger på sig selv som de bedste og mest egnede, sjældent er det. I andre perioder falder man for selvpromoveringen. I vores egen tid er betagelsen af selvpromoveringen næsten

fuldstændig. Man er nærmest blevet helt ukritisk over for det komediespil, som ligger i selvforherligelsen.

I Jesu forkyndelse er ydmygheden et vigtigt element. Ikke ydmygheden som den påtagne selvudslettelse, men ydmygheden som det at stille sig åben for Gud og i kærlighed tjene ham. At være ydmyg er ikke det samme som at ydmyge sig. Ydmygheden er ikke det samme som at droppe sin værdighed, men det kunne være en god måde at smide stoltheden på porten.

Ydmyghed har at gøre med evnen til at lytte, at åbne sig for verden omkring sig uden på forhånd at gøre sig 117 forestillinger om det, man iagttager. På den måde kan man stræbe mod at gøre

sig uafhængig af de ideer og forestillinger, man måske møder verden med, og som derfor hindrer én i at være neutralt iagttagende. Det er slet ikke nogen nem kunst, for vi former hurtigt vores omgivelser efter de forestillinger, vi møder op med.

Så ydmyghed åbner for erkendelser, man måske ellers ville være blind for. På det mellemmenkelige plan kunne den føre til, at vi lyttede mere til hinanden. Og på det personlige plan betyder ydmygheden, at man hæves over den fornedrelse det er at skulle gøre sig afhængig af sin egen ophøjelse.

Mikkel Wold

Kirken fylder 125 år

FESTGUDSTJENESTE, FESTFOREDRAG OG SOMMERKONCERTER

FESTGUDSTJENESTE

Søndag den 18. august kl. 10.30
med Københavns Biskop Peter Skov-Jakobsen
og sognepræst Mikkel Wold.

FESTFOREDRAG

TORSDAG DEN 22. AUGUST 19.30.
Professor em. Jørn-Henrik Petersen:
Kirken sover – kan den vækkes?

TORSDAG DEN 29. AUGUST KL. 19.30.
Professor em. Ove Korsgaard:
Grundtvig – en gigant i dansk kultur og åndsliv

MANDAG DEN 2. SEPTEMBER KL. 19.30.
Museumsinspektør Birgitte Bøggild Johannsen:
*Drømmen om den fuldendte centralkirke.
Marmorkirkens bygningshistorie.*

TORSDAG DEN 5. SEPTEMBER KL. 19.30.
Lektor Jakob Wolf:
Gudstjenesten

TORSDAG DEN 26. SEPTEMBER KL. 19.30.
Teol. dr. Jørgen Thaarup:
Med venner i lys vi tale. John Wesley
og Grundtvig

*Foredragene finder sted
i kirkens sakristi.*

SOMMERKONCERTER

TIRSDAG DEN 6. AUGUST KL. 20.00
Clara Guldberg Ravn, blokfløjte
Johannes Geworkian Hellman, drejelire
“Ekkøer fra middelalderens Europa”
Koncerten finder sted i kirkens sakristi

TIRSDAG DEN 13. AUGUST KL. 20.00
Svend Hvidtfeldt Nielsen og
Jørgen Ellegård Frederiksen, orgel
Jubilæumskoncert Leif Kayser

TIRSDAG DEN 20. AUGUST KL. 20.00
Svend Hvidtfeldt Nielsen, orgel:
Jubilæumskoncert Leif Kayser

Alle koncerter gratis adgang.

ØVRIGE KONCERTER:

FREDAG DEN 4. OKTOBER KL. 16.00
Herning Kirkes Drengekor
Gratis adgang

SØNDAG DEN 6. OKTOBER KL. 16.00
Copenhagen Oratorio Choir
Entré

TORSDAG DEN 24. OKTOBER KL. 20.00
The Hague Boys Choir
Entré